

POINT: olievlek in Brabant

Passend Onderwijs voor Ieder Nieuw Talent, ofwel: POINT. In Noord-Brabant, maar ook in de wereld van onderwijsonderzoek, is het inmiddels een begrip. Na de oprichting van de eerste Werkplaats Onderwijsonderzoek POINT 013 in Tilburg in 2016, is dit schooljaar ook POINT 040 in Eindhoven van start gegaan. POINT 073 – in Den Bosch – is in ontwikkeling. Anouke Bakx¹ stond als wetenschapper aan de wieg van de eerste POINT-werkplaats en is ook nu nog nauw betrokken bij de ontwikkelingen.

POINT 013 in Tilburg was een van de drie Werkplaatsen Onderwijsonderzoek die als pilot (2016 – 2019) door het NRO werden gefinancierd. De andere werkplaatsen bevinden zich in Utrecht en Amsterdam. Elke werkplaats heeft zijn eigen werkwijze en thema's, maar voor alle Werkplaatsen Onderwijsonderzoek geldt dat wetenschappers, pabodocenten en leerkrachten samen onderzoek doen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren.

Driejarige cyclus

Gezien de opbrengsten, was het voor de deelnemers vanzelfsprekend dat POINT 013 na beëindiging van de pilot moest worden voortgezet. Bovendien was al duidelijk dat er ook in Eindhoven belangstelling was voor het concept, vertelt Anouke Bakx: "POINT 013 verzorgde op de vijf pabo's van Fontys elk jaar een studiedag voor alle tweedejaars studenten. Met name in Eindhoven waren de collega's erg enthousiast. Zeker in de brainportregio, zo vonden zij, zou er een werkplaats onderwijsonderzoek moeten zijn die zich richt op hoogbegaafdheid. Zo is het balletje gaan rollen en is POINT 040 dit schooljaar gestart. Net zoals in 013, participeren er tien basisscholen en neemt er van elke school één leerkracht deel aan de werkplaats. Nieuw is dat er in Eindhoven ook een vo-school meedoet: het Stedelijk College Eindhoven. In Den Bosch is er ook animo voor een werkplaats, maar daar bevindt men zich nog in de verkennende fase. Het is mooi dat het concept zich zo als een olievlek over de regio verspreidt."

Doordat de POINT-werkplaatsen werken in cycli van drie jaar, is er ook *binnen* de werkplaatsen sprake van een olievlekwerking. Inzet is dat de scholen zich de onderzoeksmatige werkwijze in drie jaar eigen maken en dat ze hier daarna zelfstandig mee verder kunnen. Bakx: "Doordat er op deze manier steeds nieuwe scholen kunnen meedoen, leren steeds meer scholen hoe ze op een onderzoeksmatige manier aan talentontwikkeling kunnen werken."

Professionalisering

Ook op andere manieren wordt er vanuit de POINT-werkplaatsen gewerkt aan professionalisering op het gebied van onderzoeksmatig werken. Zo is er dit schooljaar een professionele leergemeenschap opgezet voor schoolleiders van de deelnemende scholen. Deze leergemeenschap, die drie keer per

¹ Anouke Bakx is lector 'Goed leraarschap, goed leiderschap' bij Fontys Hogeschool Kind en Educatie en bijzonder hoogleraar 'begaafdheid' aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

jaar bijeenkomt onder leiding van Anje Ros², richt zich op versterking van de onderzoekscultuur in de school. “Doel is dat niet alleen de POINT-leerkracht, maar het hele team hierin wordt meegenomen”, vertelt Bakx. “En daar heb je de schoolleider voor nodig. Maar ook de POINT-leerkrachten kunnen daarin natuurlijk een rol spelen. Daarom zijn we nu, op verzoek van de leerkrachten, ook gestart met workshops verandermanagement uit de opleiding Leren & Innoveren. Hier krijgen de POINT-leerkrachten methodieken en tools aangereikt die ze op school kunnen inzetten om hun collega’s mee te nemen in de ontwikkeling en om hun team in beweging te krijgen.”

POINT

Onderzoekers, pabodocenten en leerkrachten doen in de POINT-werkplaats³ op basis van gelijkwaardigheid samen onderzoek naar vraagstukken die te maken hebben met het centrale thema van POINT: passend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen. Naast schooloverstijgend onderzoek dat op basis van vragen van scholen wordt uitgevoerd door de onderzoekers/ studenten, voert elke school met begeleiding van een onderzoeker een eigen praktijkonderzoek uit. De werkplaats bewerkstelligt een onderzoekende cultuur in de deelnemende scholen en levert kennis, instrumenten, en (wetenschappelijke) publicaties op. Zo gaan onderzoek en professionalisering hand in hand.

Zie: www.point013.nl

Open vraag

Beide POINT-werkplaatsen worden gefinancierd door de deelnemende scholen en instituten. Een gevolg daarvan is dat de schooloverstijgende onderzoeken nóg beter aansluiten bij de vragen van de scholen, ziet Bakx. “De scholen waren altijd al betrokken bij het formuleren van de onderzoeksvragen, maar doordat POINT een gesubsidieerd project was, moesten we aan de voorkant al behoorlijk helder hebben wat we gingen doen. Dat is niet meer nodig. We stellen de scholen nu dan ook een hele open vraag: welke vragen leven in jullie school op het gebied van hoogbegaafdheid en talentontwikkeling? De leerkrachten inventariseren de vragen in hun eigen school en komen daarmee terug in de werkplaats. Vervolgens clusteren we dat en komen we tot een onderzoeksvraag. De vraagarticulatie is enorm toegenomen: de onderzoeksvragen komen nu voor 95% uit de scholen.”

² Anje Ros is lector Leren & Innoveren bij Fonys Hogeschool Kind en Educatie.

³ In POINT 013 participeren 11 basisscholen, Radboud Universiteit, Universiteit Utrecht, Tilburg University en Fontys Hogeschool Kind en Educatie.

In POINT 040 participeren 10 basisscholen, 1 vo-school, Radboud Universiteit, Tilburg University en Fontys Hogeschool Kind en Educatie.

Ook is het schooloverstijgende POINT-onderzoek inhoudelijk verbreed. “Nog steeds is ‘(hoog)begaafdheid’ het centrale thema,” vertelt Bakx, “maar we richten ons nu meer op ‘brede talentontwikkeling’. Maakten we voorheen alleen onderscheid tussen (hoog)begaafde kinderen en andere kinderen, nu kijken we bijvoorbeeld ook naar kinderen met leer- of gedragsuitdagingen zoals dyslexie of adhd. We hebben de afgelopen jaren namelijk gezien dat heel wat bevindingen van ons onderzoek ook voor andere groepen kinderen interessant zijn.”

Vieringsmomenten

Natuurlijk profiteert POINT 040 van de ervaringen die de afgelopen jaren in Tilburg zijn opgedaan. Maar de werkplaatsen kunnen ook leren van *elkaar*, vertelt Bakx. “POINT 040 voert nu bijvoorbeeld een professionaliseringstraject uit waarin wordt gewerkt volgens de principes van Design Thinking. Als dat goed werkt, kunnen we dat mogelijk ook inbrengen in 013. Zo gaan we over en weer profiteren van wat we in de werkplaatsen doen.”

Voor die uitwisseling is ook in de jaarplanning tijd ingepland. Elke werkplaats heeft acht dagen per jaar vastgelegd waarop de deelnemers met elkaar aan het werk zijn. Op twee van de acht dagen gaat het om gezamenlijke bijeenkomsten van de 013- en de 040-deelnemers. “De eerste bijeenkomst staat in het teken van kennisdeling met de pabo-studenten en in de tweede bijeenkomst presenteren de scholen hun onderzoeken aan elkaar, wisselen de deelnemers ervaringen en bevindingen uit, en geven ze elkaar input en feedback. Dit zijn in feite de vieringsmomenten van POINT.”

Meer informatie

POINT 013:

Elise Samen

e.samen@stgboom.nl

POINT 040:

Kim Smeets

k.smeets@stgboom.nl